

РОЗДІЛ 4

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 347.454

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/37>

ЗМІСТ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ НА СТАДІЇ ВІДКРИТТЯ ПРОЦЕДУРИ ПРЕВЕНТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

THE CONTENT OF PROCEDURAL ACTIONS OF THE COMMERCIAL COURT AT THE STAGE OF THE PREVENTIVE RESTRUCTURING PROCEDURE OPENING

Вечірко І.О., к.ю.н.,

доцент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Стаття присвячена дослідженню змісту процесуальних дій господарського суду на першій стадії застосування до боржника процедури превентивної реструктуризації. Автором сформульовано завдання суду у справах про застосування процедури превентивної реструктуризації, серед яких зокрема визначено забезпечення законності, ефективності та оперативності проведення процедури. Специфічні завдання суду у справах про застосування процедури превентивної реструктуризації впливають на функції суду у цій процедурі. Зміст процесуальних дій суду в процесі розгляду справи про застосування зазначеної процедури залежить від стадії провадження, а також від того, який порядок передбачено законом для розгляду справи – загальний або спрощений. Звертається увага, що на першій стадії застосування процедури судом має бути здійснена оцінка змісту заяви боржника про відкриття процедури та доданих до неї доказів. Для постановлення ухвали про відкриття процедури превентивної реструктуризації суд встановлює факт наявності у боржника права на звернення до господарського суду із відповідною заявою та додержання ним порядку подачі заяви про відкриття процедури. Аналізуючи підстави для відмови судом у відкритті процедури, автор поділяє їх на групи за критерієм характеру існуючих перешкод для її застосування. Така диференціація підстав відмови у відкритті процедури має істотне значення для визначення наявності чи відсутності у боржника можливості усунути перешкоди для її відкриття.

Автор звертає увагу на те, що відкриваючи процедуру превентивної реструктуризації суд має вжити передбачені законом заходи щодо забезпечення здійснення процедури і затвердження в подальшому плану реструктуризації боржника. В статті аналізується зміст процесуальних дій суду, пов'язаних із застосуванням основних і додаткових заходів захисту боржника та призначенням адміністратора превентивної реструктуризації. Окрема увага приділена особливостям відкриття та здійснення процедури у спрощеному порядку.

Ключові слова: заява про відкриття процедури, право на звернення до суду, процесуальні дії суду, заходи захисту боржника, план превентивної реструктуризації, адміністратор превентивної реструктуризації.

The article presents research of the content of procedural actions of an economic court at the first stage of application of the preventive restructuring procedure to a debtor. The author has formulated the tasks of the court in cases involving application of the preventive restructuring procedure, which include, but not limited to, the tasks of ensuring legality, efficiency and effectiveness of the procedure. The specific tasks of the court in cases involving the application of the preventive restructuring procedure affect the functions of the court in this procedure. The content of the court's procedural actions when considering a case on the application of this procedure depends on the stage of the proceeding, as well as on the procedure established by law for the case consideration, i.e. general or simplified. It is noted that at the first stage of the procedure, the court must assess the content of the debtor's application for commencement of the procedure and the evidence attached thereto. In order to issue a ruling on the initiation of the preventive restructuring procedure, the court shall establish the fact that the debtor has the right to file a corresponding application to the economic court and that it has complied with the order of filing the procedure initiation application. Analyzing the grounds for the court's refusal to initiate the procedure, the author classifies them into groups based on the nature of the existing obstacles to its application. Such a differentiation of the grounds for refusal to initiate the procedure is essential for determining whether the debtor is able to remove the obstacles to its initiation.

The author notes that when initiating the preventive restructuring procedure, the court must take actions provided for by law to ensure the implementation of the procedure and subsequent approval of the debtor restructuring plan. The article analyzes the content of the court's procedural actions related to the application of basic and additional measures intended to protect the debtor and the appointment of a preventive restructuring administrator. The peculiarities of opening and conducting the procedure in a simplified manner are highlighted.

Key words: procedure opening application, the right to apply to the court, procedural actions of the court, measures intended to protect the debtor, preventive restructuring plan, preventive restructuring administrator.

Постановка проблеми. Норми українського законодавства про неспроможність (банкрутство) в останні роки зазнали істотних змін. Такі зміни викликані, зокрема, недостатньою якістю законодавчих актів, норми яких не завжди враховують особливості суспільного розвитку, результати наукових досліджень та судової практики. Істотне значення для вдосконалення законодавства про неспроможність має врахування поточного стану та перспектив розвитку економіки. Необхідність адекватного реагування на збільшення кількості неплатоспроможних підприємств та їх подальшу ліквідацію в межах процедури банкрутства викликала необхідність запровадження нових процедур з метою запобігання банкрутству. З 1 січня 2025 року Кодекс України з процедур банкрут-

ства (далі-КУЗПБ) передбачає можливість застосування до боржників нової процедури – превентивної реструктуризації [1]. Запровадження цієї процедури стало наслідком імплементації в українське законодавство Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 від 20 червня 2019 року про рамки превентивної реструктуризації [2]. Застосування до боржника процедури превентивної реструктуризації включає судовий розгляд нової категорії справ, які віднесені до юрисдикції господарського суду [3]. КУЗПБ обмежено коло осіб, до яких може бути застосована нова процедура, а також передбачено обов'язок боржника перед зверненням до суду вчинити ряд обов'язкових дій, необхідних для відкриття цієї процедури. Зазначені та ряд інших обставин

істотно впливають на зміст процесуальних дій господарського суду на стадії відкриття процедури превентивної реструктуризації.

Аналіз досліджень, виділення невирішених частин проблеми. Питання, пов'язані з дослідженням неплатоспроможності суб'єктів господарської діяльності та вжиттям досудових заходів запобігання їх банкрутству були предметом вивчення В. Бірюкова, А. Бутирського, В. Джуня, Б. Полякова, П. Пригузи, В. Радзивілюк, В. Степанова та ряду інших авторів. Імплементация в українське законодавство положень Директиви ЄС 2019/1023 викликала необхідність у дослідженні правовідносин, пов'язаних із застосуванням досудової санації та запровадженням процедури превентивної реструктуризації. Так В. Дерлюк дослідив особливості розвитку в Україні правового інституту досудової санації, що був передбачений нормами КУЗПБ до запровадження нової процедури [4]. Я. Гринчишин провів, зокрема, порівняльний аналіз Директиви ЄС 2019/1023 про механізми превентивної реструктуризації і окремих положень КУЗПБ, що стосуються санації до відкриття справи про банкрутство [5]. О. Цигановичем здійснено дослідження нормативного регулювання процедури превентивної реструктуризації та висловлено пропозиції щодо його вдосконалення [6]. Предметом дослідження В. Радзивілюк стало вивчення проблем впровадження інструментів раннього попередження відповідно до Директиви ЄС 2019/1023 [7]. В. Синегубов дослідив базові принципи реструктуризації та банкрутства, розроблені міжнародними інституціями, а також значення спрощених режимів для мікро-, малих і середніх підприємств [8]. Разом із тим, процесуальні аспекти застосування господарським судом процедури превентивної реструктуризації потребують ретельного наукового дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є з'ясування змісту процесуальних дій господарського суду на стадії відкриття процедури превентивної реструктуризації, виявлення проблем процесуального регулювання застосування процедури превентивної реструктуризації. Для досягнення цієї мети необхідно визначити коло завдань, що стоять перед судом на стадії відкриття процедури превентивної реструктуризації та з'ясувати процесуальний порядок реалізації цих завдань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавство про неспроможність потребує постійного вдосконалення в зв'язку з необхідністю своєчасного реагування на виклики суспільного розвитку. На думку В. Бірюкова головним завданням сучасних реформ законодавства про неспроможність у більшості країн світу є запровадження або розширення кола реорганізаційних процедур та застосування правових механізмів, спрямованих на допомогу підприємствам з огляду на негативні процеси в розвитку економіки [9, с. 80].

В. Джуня вказував на те, що єдиною межею для конструювання реорганізаційного варіанту є його легітимність [10, с. 334–335]. Однією із таких реорганізаційних процедур являється запроваджена в країнах Європейського Союзу та імплементована в законодавство України процедура превентивної реструктуризації, що являє собою систему правових, організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних заходів. Вжиття зазначених заходів має бути спрямовано на запобігання неплатоспроможності боржника, унеможливлення відкриття щодо нього справи про банкрутство. При цьому, на боржника покладається обов'язок своєчасного виявлення існуючих економічних проблем та ініціювання ним застосування реорганізаційних заходів.

Для відновлення платоспроможності боржників в країнах Європи застосовуються судові, позасудові та процедури, які поєднують елементи обох типів процедур. Позасудові засоби заходи захисту передбачають засто-

сування формальних процедур врегулювання спорів, які не переслідують мети внесення суперечностей між сторонами на розгляд державного суду [11, с. 425]. Застосування процедури превентивної реструктуризації включає використання боржником таких позасудових засобів, як то виявлення ознак неплатоспроможності чи її загрози, прийняття ним рішення про ініціювання процедури, підготовку плану превентивної реструктуризації і ознайомлює з ним кредиторів, укладення договору з арбітражним керуючим. Разом із тим, формальне відкриття процедури, вжиття заходів захисту боржника та затвердження плану превентивної реструктуризації може бути здійснено лише господарським судом в межах провадження у справі щодо застосування процедури превентивної реструктуризації. Таким чином процедуру превентивної реструктуризації слід розглядати як змішану (гібридну) процедуру, оскільки вона включає як позасудові так і судові засоби врегулювання проблеми неплатоспроможності чи її загрози. Слід погодитись з О. Цигановичем, що порівняно із застосованою раніше процедурою санації до відкриття справи про банкрутство превентивна реструктуризація передбачає більшу задіяність суду у процесах регулювання процедури [6, с. 135]. При цьому, як обґрунтовано зазначає В. Дерлюк суд виступає арбітром і гарантом дотримання прав учасників процедури, хоча ключова роль у цій процедурі належить переговорному процесу між боржником і кредиторами [4, с. 154]. Розглядаючи справи про застосування процедур превентивної реструктуризації та вчиняючи відповідні процесуальні дії господарський суд здійснює правосуддя на засадах верховенства права. Закономірно, що як і в інших судових справах, у справах про застосування процедури превентивної реструктуризації основним завданням суду є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом справ з метою захисту прав і охоронюваних законом інтересів сторін, якими є боржник та залучені кредитори. Разом із тим, суд може реалізувати своє основне завдання лише шляхом забезпечення законності, ефективності та оперативності проведення процедури превентивної реструктуризації. У цих справах істотне значення має судовий контроль як за перебігом строків проведення процедури так і за відповідністю вимогам закону дій сторін та інших учасників справи. Контрольні функції суду пов'язані саме із здійсненням ним правосуддя. При цьому, як і у справах про банкрутство одним із завдань суду у справах про застосування процедури превентивної реструктуризації є захист публічного інтересу в справедливому задоволенні вимог усіх кредиторів та відновленні платоспроможності боржника. Якісне унормування процедури господарського судочинства ставиться в залежність від кількох факторів, серед яких – повнота компетенційних можливостей суду, необхідних для ефективного вирішення господарської справи [12, с. 5–6]. КУЗПБ наділяє суд у справах про застосування процедури превентивної реструктуризації рядом повноважень, які відсутні при розгляді інших категорій справ. Реалізація цих повноважень здійснюється на окремих стадіях судового провадження, з яких складається розгляд справи щодо застосування процедури превентивної реструктуризації. Гібридний характер процедури превентивної реструктуризації істотно впливає на склад стадій судового провадження і зміст процесуальних дій господарського суду та інших учасників справи. Основними стадіями судового провадження з розгляду справи про застосування процедури превентивної реструктуризації є: відкриття процедури превентивної реструктуризації; стадія вжиття заходів щодо забезпечення здійснення процедури; розгляд та затвердження плану превентивної реструктуризації в заключному засіданні; виконання плану та закриття процедури превентивної реструктуризації. Складність і кількість здійснюваних процесуальних дій на кожній стадії процесу залежить від переслідуваних завдань [13, с. 17]. Про коло завдань, які

має виконати суд на першій стадії розгляду справи свідчить норма статті 34 КУзПБ, що визначає зміст відомостей, які підлягають відображенню в ухвалі про відкриття процедури превентивної реструктуризації. З урахуванням наведеної норми слід прийти до висновку, що на стадії відкриття процедури превентивної реструктуризації судом мають бути вчинені відповідні процесуальні дії, які забезпечать виконання наступних основних завдань:

- 1) прийняття рішення про відкриття процедури превентивної реструктуризації;
- 2) застосування основних заходів захисту боржника;
- 3) встановлення часу і місця проведення заключного судового засідання господарського суду.

Саме прийняття судом рішення про відкриття процедури та постановлення відповідної ухвали створює умови для вжиття необхідних підготовчих заходів і в подальшому для затвердження судом та виконання плану реструктуризації боржника. Процесуальні дії господарського суду на початковій стадії мають бути спрямовані на надання правової оцінки заяві про відкриття процедури превентивної реструктуризації з доданими до неї матеріалами. При цьому суд досліджує подані матеріали з урахуванням критеріїв, необхідних для прийняття заяви до розгляду. До таких критеріїв традиційно відносять наявність передумов звернення і дотримання порядку пред'явлення заяви до суду. Таким чином, розглядаючи питання про відкриття процедури превентивної реструктуризації, господарський суд має перевірити дотримання боржником передумов звернення із заявою про відкриття цієї процедури та порядку такого звернення. Склад передумов звернення із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації та порядок звернення до суду були предметом окремого дослідження автора [14, с. 137–149]. Слід звернути увагу, що однією із основних передумов звернення до суду із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації є віднесення заявника до суб'єктів, яким норми Кодексу надають право на звернення з відповідною заявою. Згідно з ч. 1 ст. 33–4 Кодексу заява про відкриття процедури може бути подана лише боржником юридичною особою або фізичною особою-підприємцем. При цьому зазначена процедура не застосовується до боржників, які не можуть бути суб'єктами банкрутства, а також юридичних осіб, що надають фінансові послуги. На відміну від процедури санації до відкриття провадження у справі про банкрутство нова процедура не може бути ініційована кредиторами боржника, але їм надається можливість звернення до боржника з пропозицією щодо ініціювання самим боржником застосування відповідної процедури. З підходом законодавця про надання лише боржнику права на подання заяви про застосування процедури слід погодитись, оскільки саме органом управління боржника має бути проведений аналіз платоспроможності підприємства та вжиті попередні заходи для застосування процедури. Крім того, судовою практикою застосування процедури санації до відкриття провадження у справі про банкрутство засвідчила, що відсутність волевиявлення самого боржника до застосування процедури не призведе до необхідного результату. Разом із тим, О. Циганович обґрунтовано звертає увагу на відсутність реальних механізмів впливу кредиторів та працівників боржника на прийняття рішення про застосування процедури. При цьому слушною є його думка про необхідність поширення механізмів субсидіарної відповідальності на випадки ігнорування або невмотивованого відхилення керівником боржника відповідних пропозицій [6, с. 131]. Іншою важливою передумовою звернення боржника із заявою до господарського суду на яку слід звернути увагу є наявність матеріально-правових підстав для відкриття процедури превентивної реструктуризації. Так, у поданій заяві боржник обов'язково має викласти обставини своєї неплатоспроможності або її загрози. Норма ст. 1 КУзПБ визначає неплатоспроможність як неспроможність боржника виконати після настання вста-

новленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше як із застосуванням процедур, передбачених цим Кодексом. Що стосується загрози неплатоспроможності, то з часу прийняття КУзПБ під такою загрозою розумілася наявність обставин коли задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами. При внесенні змін до КУзПБ, якими запроваджено застосування процедури превентивної реструктуризації законодавець своєрідно підійшов до визначення кваліфікуючих ознак неплатоспроможності та її загрози. Так, наявність обставин коли задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами тепер визначається як стан неплатоспроможності, а не її загрози. Також до ознак неплатоспроможності віднесено обставини щодо перевищення розміру грошових зобов'язань боржника, строк виконання яких настав, вартості активів боржника згідно із внесеними до КУзПБ змінами під загрозою неплатоспроможності розуміється особливий фінансово-господарський стан боржника ознаками якого є наявність обставин, які підтверджують неспроможність боржника протягом наступних 12 місяців виконати свої грошові зобов'язання у встановлений строк чи здійснювати платежі за звичайними господарськими операціями [1]. Оскільки перелік таких обставин не визначено суд має робити висновок про наявність загрози неплатоспроможності на підставі аналізу наданих боржником із заявою про відкриття процедури документів. Конкретизація критеріїв визначення моменту настання обставин для застосування процедури має унеможливити застосування процедури з неправильною метою коли будуть використовуватися будь-які негативні показники, що не обов'язково свідчать про потенційну неплатоспроможність [6, с. 130]. Слід зазначити, що виникнення загрози неплатоспроможності відповідно до ч. 4 ст. 4 Кодексу зобов'язує боржника вживати заходи щодо запобігання цьому стану, у тому числі шляхом здійснення позасудового врегулювання боргу, ініціювання процедури превентивної реструктуризації боржника. П. Пригуза звертає увагу, що правовий механізм превентивної реструктуризації пов'язаний із іншими правовими і фінансово-економічними умовами за яких у органів управління підприємства не виникає обов'язку звертатися до суду із заявою про відкриття справи про банкрутство [15].

Проте, надаючи боржнику право звернутися до суду із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації і в разі неплатоспроможності і в разі її загрози закон не визначає правові підстави за яких боржник може бути звільнений від виконання свого обов'язку щодо звернення із заявою про відкриття справи про банкрутство та ініціювати застосування процедури превентивної реструктуризації [16].

Прийняття судом рішення про відкриття процедури передбачає крім з'ясування наявності у боржника права на звернення із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації, проведення перевірки дотримання порядку подачі зазначеної заяви. Для цього суд насамперед має з'ясувати, факт дотримання боржником правила виключної територіальної підсудності справи даному господарському суду. У разі порушення встановленого порядку судом має бути постановлена ухвала про передачу заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації за встановленою підсудністю. Також для з'ясування дотримання боржником порядку подання заяви судом має бути встановлено:

- наявність у боржника процесуальної дієздатності;
- наявність підтверджених повноважень у особи, що подає заяву про застосування процедури превентивної реструктуризації;
- факт сплати судового збору в передбаченому законодавством порядку і розмірі;

– відповідність заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації встановленим Кодексом вимогам щодо змісту такої заяви.

Хоча норми КУЗПБ містять вимогу про необхідність відповідності закону поданої заяви, фактично суд має перевірити не тільки зміст заяви, а і наявність доданих до неї документів. Серед них істотне значення має рішення вищого органу управління боржника про ініціювання процедури превентивної реструктуризації та власне план превентивної реструктуризації. У випадках, якщо боржник є суб'єктом мікро підприємництва та суб'єктом малого підприємництва, він має право подати разом із заявою про відкриття процедури Концепцію превентивної реструктуризації. В обов'язковому порядку боржник має надати докази надсилання плану (концепції) превентивної реструктуризації залученим кредиторам, тобто тим кредиторам вимоги, права та інтереси яких безпосередньо змінюються планом превентивної реструктуризації.

Слід звернути увагу на те, що за результатами розгляду заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації господарський суд може вчинити лише дві процесуальні дії – відкрити процедуру або відмовити у її відкритті.

Разом із тим в якості підстав для відмови у відкритті процедури законом визначено обставини, пов'язані як із недодержанням умов її відкриття так і з порушенням боржником порядку подання заяви. При цьому відсутність процесуальної правоздатності боржника виключає можливість за будь-яких обставин здійснити процедуру превентивної реструктуризації щодо даного боржника. Такі ж наслідки має віднесення законом боржника до суб'єктів, відносно яких не може бути здійснено процедуру превентивної реструктуризації.

Інша група підстав відмови у відкритті процедури пов'язана із існуванням обставин (юридичних фактів), які перешкоджають постановленню ухвали про відкриття провадження щодо процедури на час подання заяви. До таких обставин слід віднести насамперед відсутність матеріально-правової підстави для відкриття процедури превентивної реструктуризації, тобто неплатоспроможності боржника або її загрози. Перешкодою у відкритті процедури є постановлення ухвали господарського суду про прийняття заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство та ухвали про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність). Окремі підстави відмови у відкритті процедури пов'язані із попереднім здійсненням процедури щодо боржника, а саме наявність затвердженого плану превентивної реструктуризації, який перебуває на стадії виконання, а також якщо відносно боржника протягом календарного року вже здійснювалася процедура превентивної реструктуризації. Особливою підставою для відмови у відкритті процедури є з'ясуванням судом тієї обставини, що боржник протягом попередніх трьох років притягався до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов'язані з банкрутством (неплатоспроможністю). За умови усунення зазначених вище обставин боржник має право повторно звернутися до господарського суду із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації. Третя група підстав відмови у відкритті процедури стосується невідповідності поданої заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації та доданих до неї документів вимогам, встановленим КУЗПБ. Недоліки, пов'язані із неповнотою зазначених в заяві відомостей та неподанням відповідних доказів можуть бути в подальшому усунені боржником. Це, зокрема, стосується і недоліків при сплаті судового збору, поданні до суду не належно оформлених документів, зокрема і рішення органу боржника про застосування процедури. За таких обставин не доцільно постановляти ухвалу суду про відмову у відкритті процедури, а слід

передбачити можливість вчинення судом такої процесуальної дії як повернення заяви боржнику.

Відкриваючи процедуру превентивної реструктуризації суд має визначити дату проведення заключного засідання. Заключне засідання призначається для розгляду плану превентивної реструктуризації та має відбутися не раніше двох та не пізніше шести місяців з дня постановлення ухвали про відкриття процедури превентивної реструктуризації. Судова практика свідчить про можливість призначення заключного засідання в межах встановленого законом строку [17]. Крім прийняття рішення про відкриття процедури та призначення дати проведення заключного засідання господарський суд має прийняти рішення про застосування заходів захисту боржника. Основні заходи захисту застосовуються з моменту відкриття процедури превентивної реструктуризації, тобто про вжиття таких заходів має бути зазначено в ухвалі про відкриття процедури. Ці заходи мають сприяти проведенню переговорів між боржником та кредиторами щодо розроблення та схвалення плану превентивної реструктуризації, забезпечення можливості його подальшого виконання. В якості основного заходу захисту передбачено неможливість відкриття щодо боржника провадження у справі про банкрутство, та зупинення нарахування штрафів та інших фінансових санкцій за зобов'язаннями боржника перед залученими кредиторами. Також основні заходи захисту передбачають обмеження, пов'язані відчуженням та розпорядженням майном боржника та обмеження майнових прав учасників господарського товариства.

Разом із тим у визначених законом випадках на стадії відкриття процедури на суд покладаються додаткові завдання, а саме:

- застосування додаткових заходів захисту боржника;
- призначення адміністратора превентивної реструктуризації, встановлення розміру його винагороди;
- встановлення строку для підготовки та подання до суду плану превентивної реструктуризації.

Раніше автором зверталась увага на неузгодженість норм Кодексу щодо порядку розгляду заяви про застосування додаткових заходів. При цьому мова йшла про те, що фактично суд не має можливості в ухвалі про відкриття процедури превентивної реструктуризації вирішити питання про застосування додаткових заходів захисту боржника. За результатами розгляду заяви боржника суд має додатково постановити *ухвалу про застосування або про відмову у застосуванні додаткових заходів захисту боржника* [14, с. 155–156].

Застосовуючи додаткові заходи суд має встановити наявність обставин, які свідчать про те, що невиконання таких заходів матиме наслідком неможливість проведення превентивної реструктуризації або призвести до неплатоспроможності боржника. Встановлення зазначених обставин потребує від суду оцінки поданої боржником інформації про фінансовий стан, його активи та зобов'язання. КУЗПБ передбачено можливість застосування додаткових заходів у вигляді заборони примусового стягнення з боржника на підставі виконавчих документів та заборони звернення стягнення на предмет застави (іпотеки) в судовому чи позасудовому порядку. О Циганович зазначає, що заборона застосування уже отриманих виконавчих документів «грає на руку лише недобросовісному боржнику, адже фактично позбавляє кредиторів ефективного засобу захисту свого інтересу» [6, с. 133–134].

Очевидно подальша судова практика застосування норм щодо додаткових заходів захисту може дати відповідь на питання їх ефективності для здійснення процедури.

В ухвалі про відкриття процедури суд вирішує питання про призначення адміністратора превентивної реструктуризації, якщо участь адміністратора у процедурі є обов'язковою. Якщо така участь адміністратора не є обов'язковою, господарський суд може призначити адміні-

стратора за заявою боржника або зборів кредиторів, постановивши *ухвалу про призначення адміністратора превентивної реструктуризації*. Слід звернути увагу на норму про обов'язкову участь адміністратора у разі застосування господарським судом заходів захисту боржника. Разом із тим, основні заходи захисту за змістом закону застосовуються при відкритті процедури превентивної реструктуризації. За наведених обставин логічним є висновок що участь адміністратора превентивної реструктуризації на етапі відкриття процедури є обов'язковою [16].

Разом із тим такий висновок не узгоджується з підходом законодавця, щодо визначення переліку випадків, в яких участь адміністратора є обов'язковою. Суд має перевірити чи відповідає запропонована кандидатура адміністратора загальним вимогам, встановленим для арбітражних керуючих а також тим вимогам, які передбачені для виконання обов'язків адміністратора превентивної реструктуризації боржника. Визначені законом обмеження для арбітражних керуючих насамперед стосуються їх заінтересованості стосовно боржника, яка може полягати у наявності трудових або договірних відносин з боржником протягом останніх трьох років. Господарський суд у ухвалі про призначення адміністратора превентивної реструктуризації має вирішити питання про встановлення розміру винагороди адміністратора. При цьому, суд повинен керуватися нормою ч. 8 ст. 33-2, якою передбачено порядок обрахування вартості послуг адміністратора. Вказана норма не тільки встановлює розмір вартості послуг адміністратора, а і передбачає можливість його зменшення або збільшення. Важливим як для визначення повноважень суду так і для дотримання прав учасників справи є встановлення переліку обставин, які мають враховуватися при прийнятті рішення про зміну розміру вартості послуг адміністратора. У суду не має виникати також питання щодо визначення особи, яка має проводити оплату послуг адміністратора, оскільки це питання врегульовано законом. У разі подання боржником разом із заявою про відкриття процедури концепції превентивної реструктуризації, – в ухвалі про відкриття процедури суд має встановити строк для підготовки та подання до суду плану превентивної реструктуризації.

КУзПБ передбачає можливість звернення боржника до господарського суду із заявою про відкриття процедури превентивної реструктуризації та затвердження плану превентивної реструктуризації у спрощеному порядку. Законом не визначено окремого порядку розгляду відповідної заяви. Проте суду необхідно відкрити процедуру і розглянути в судовому засіданні план реструктуризації. Таким чином, суду насамперед слід дослідити наявність умов для відкриття процедури і тільки після з'ясування додержання цих умов призначити засідання для розгляду наданого боржником плану реструктуризації. КУзПБ визначено зміст інформації яка в обов'язковому порядку повинна міститися у плані превентивної реструктуризації. Після проведення аналізу плану превентивної реструктуризації на предмет наявності у ньому необхідної інформації суд має з'ясувати факт схвалення плану превентивної реструктуризації залученими кредиторами, голосів яких достатньо для схвалення плану превентивної реструктуризації відповідно до вимог закону. Оскільки розгляд плану законом передбачено здійснювати судом в тому ж порядку, як і при проведенні процедури в загальному порядку, суд має в окремому судовому засіданні розглянути цей план та за результатами цього засідання постановити ухвалу про затвердження або про відмову у затвердженні плану превентивної реструктуризації. Не виключено, що для вирішення питання про затвердження плану превентивної реструктуризації в спрощеному порядку на практиці буде виникати необхідність у проведенні кількох судових

засідань з огляду на відсутність у таких справах стадії судового розгляду щодо вжиття заходів забезпечення здійснення процедури.

Висновки. В результаті проведеного дослідження слід прийти до наступних висновків. Процедура превентивної реструктуризації є змішаною (гібридною) процедурою, оскільки включає як позасудові так і судові засоби врегулювання проблеми неплатоспроможності чи її загрози. У справах про застосування процедури превентивної реструктуризації на суд покладаються специфічні завдання, серед яких зокрема є забезпечення законності, ефективності та оперативності проведення процедури. Наявність зазначених завдань впливає на функції та зміст процесуальних дій суду під час розгляду справи про застосування даної процедури. На першій стадії застосування процедури судом має бути здійснена оцінка змісту заяви боржника про відкриття процедури та доданих до неї доказів. Для постановлення ухвали про відкриття процедури превентивної реструктуризації суд встановлює факт наявності у боржника права на звернення до господарського суду із відповідною заявою та додержання ним порядку подачі заяви про відкриття процедури. За результатами розгляду заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації господарський суд може вчинити лише дві процесуальні дії – відкрити процедуру або відмовити у її відкритті. Разом із тим підставами для відмови у відкритті процедури є обставини, пов'язані як із недодержанням умов її відкриття так і з порушенням боржником порядку подання заяви. Визначені законом підстави для відмови судом у відкритті процедури, слід поділити на групи за критерієм характеру існуючих перешкод для її застосування, що має істотне значення для визначення наявності чи відсутності у боржника можливості усунути перешкоди для її відкриття. Оскільки існує можливість усунення боржником окремих недоліків заяви про відкриття процедури, пов'язаних із неповнотою наданих відомостей та неподанням відповідних доказів доцільно передбачити можливість вчинення судом такої процесуальної дії як повернення заяви про відкриття процедури.

Суд не має можливості в ухвалі про відкриття процедури превентивної реструктуризації вирішити питання про застосування додаткових заходів захисту боржника, як це передбачено нормою ч. 1 ст. 33-5 Кодексу, оскільки інша норма ч. 4 ст. 33-12 Кодексу передбачає розгляд такої заяви в судовому засіданні протягом 10 днів з дня її отримання. За таких обставин суд має додатково постановити *ухвалу про застосування або про відмову у застосуванні додаткових заходів захисту боржника*.

КУзПБ передбачає обов'язкове призначення адміністратора превентивної реструктуризації зокрема у разі застосування господарським судом заходів захисту боржника. Разом із тим, основні заходи захисту застосовуються з моменту відкриття процедури превентивної реструктуризації. Таким чином, якщо основні заходи застосовуються при відкритті процедури в усіх справах, то і призначення адміністратора має бути обов'язковим в усіх справах, що не узгоджується з позицією законодавця щодо визначення переліку випадків обов'язкового призначення адміністратора. Законом не визначено окремого порядку розгляду заяви про відкриття процедури превентивної реструктуризації та затвердження плану превентивної реструктуризації у спрощеному порядку. Оскільки розгляд плану законом передбачено здійснювати судом в тому ж порядку, як і при проведенні процедури в загальному порядку, суд має в окремому судовому засіданні розглянути цей план та за результатами цього засідання постановити ухвалу про затвердження або про відмову у затвердженні плану превентивної реструктуризації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України з процедур банкрутства. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII із змін. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення 16.01.2025)
2. Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency) URL: (accessed 16.01.2025).
3. Господарський процесуальний кодекс України (*Відомості Верховної Ради України*, 2017 р., № 48, ст. 436 із змін. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення 16.01.2025)
4. Дерлюк В. Розвиток досудової санації в Україні як правового інституту. *Право України*. 2024. № 9. С. 148–158. DOI: 10.33498/loi-2024-09-148
5. Гринчишин Я. Превентивна реструктуризація як новий тренд законодавства про неплатоспроможність Облік і фінанси, № 2 (92), 2021 С. 56–60.
6. Циганович О.В. Превентивна реструктуризація боргів як спосіб запобігання банкрутству Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 2, 2024. С. 127–139.
7. Радзивілюк В. Проблеми впровадження інструментів раннього попередження відповідно до директиви (ЄС) 2019/1023. *Право України*. 2024. № 9. С. 74–86. DOI:10.33498/loi-2024-09-074.
8. Синегубов О.В. Міжнародні стандарти та практики у сфері неплатоспроможності: значення для гармонізації українського законодавства. *Нове українське право*. 2024. Вип. 5. С. 18–25. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.2>
9. Бірюков О.М. Конкурсне право. Київ: Алерта, 2020. 202 с.
10. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні. Монографія. Видання друге, виправлене і доповнене. К.: Юридична практика, 2006. 384 с.
11. Іванюта Н.В. Функції господарського процесуального права: теоретико-практичні аспекти: монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 516 с.
12. Васильєв С.В., Ніколенко Л.М. Особливості здійснення господарського судочинства під час воєнного стану: науково-методичні рекомендації. Київ: Алерта, 2023. 124 с.
13. Васильєв С.В., Попович С.М. Господарське судочинство України: підручник. Київ: Алерта, 2023. 394 с.
14. Вечірко І.О. Особливості реалізації функцій господарського суду щодо відкриття процедури реструктуризації боржника. *Topical Issues of Procedural Law in Ukraine : Scientific monograph*. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2025. P. 135–165.
15. Пригуза П. Недоліки законодавчої новели та пропозиції щодо їх усунення. *Закон і Бізнес* від 03.06.2024 URL: https://zib.com.ua/ua/161626-preventivna_restrukturalizaciya_nedoliki_zakonodavchoi_noveli_.html
16. Боярчуков М. Превентивна реструктуризація в теорії та практиці. Частина 2. *Юридична газета online*. 15 січня 2025 року. URL: <http://yur-gazeta.com>
17. Ухвала Господарського суду м Києва від 03.03.2025 у справі №910/2221/25. URL: <http://supreme/court/gov.ua>